

Concept verordening Overheids- en Inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel

Hoofdstuk 1 - Algemene bepalingen

Artikel 1. Definities

Deze verordening verstaat onder:

- beleid: gedragslijn, project, programma of plan van de gemeente om een bepaald doel te realiseren;
- bestuursorgaan: het bestuursorgaan dat bevoegd is. Afhankelijk van de inhoud van het beleid of de taak is dat de gemeenteraad, het college of de burgemeester;
- college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Tytsjerksteradiel.
- inspraak: de mogelijkheid die een bestuursorgaan inwoners en belanghebbenden biedt om hun mening over beleid te geven als bedoeld in artikel 150, tweede lid, van de Gemeentewet;
- inwoners: ingezetenen als bedoeld in artikel 2 van de Gemeentewet;
- inwonersparticipatie: op initiatief van de gemeente betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid;
- maatschappelijke partijen: verenigingen, stichtingen, buurtcomités en andere organisaties [die een collectief vormen en] die tot doel hebben een actieve bijdrage te leveren aan de samenleving binnen de gemeente;
- mienskip: de onderlinge verbondenheid in kernen om de gemeenschap te versterken en beschermen.
- mienskipsrûte: De routekaart van Tytsjerksteradiel waarop staat aangegeven hoe we inwonersparticipatie vormgeven.
- ondernemers: bedrijven en instellingen die statutair binnen de gemeente zijn gevestigd of in hoofdzaak binnen de gemeente hun activiteiten verrichten;
- overheidsparticipatie: op initiatief van inwoners en maatschappelijke partijen betrekken van de gemeente bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid, daaronder ook het uitdaagrecht begrepen;
- participatie: de samenwerking tussen een bestuursorgaan en inwoners of maatschappelijke partijen, in welke vorm dan ook. Dit betreft zowel inwonersparticipatie als overheidsparticipatie;
- uitdaagrecht: het recht van inwoners en maatschappelijke partijen om de feitelijke uitvoering van een gemeentelijke taak over te nemen als bedoeld in artikel 150, derde lid, van de Gemeentewet.

Artikel 2. Doelstellingen

De doelstellingen van deze verordening zijn:

- a) duidelijkheid geven over het proces van participatie en de voorwaarden waaronder toepassing van het uitdaagrecht mogelijk is;
- b) de samenwerking tussen een bestuursorgaan enerzijds en inwoners en maatschappelijke partijen anderzijds versterken;
- c) de kwaliteit van lokale democratische processen vergroten;
- d) de Mienskip binnen de gemeente versterken; en
- e) de legitimiteit van beslissingen vergroten.

Artikel 3. Reikwijdte

1. Elk bestuursorgaan staat open voor participatie en besluit ten aanzien van zijn eigen beleid, taken en bevoegdheden of participatie wordt toegepast.
2. Het bestuursorgaan past bij participatie bij het vaststellen of wijzigen van de omgevingsvisie als bedoeld in artikel 3.1 van de Omgevingswet, het omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet of een programma als bedoeld in artikel 3.4 van de Omgevingswet, zoveel mogelijk deze verordening toe. Daarbij neemt het bestuursorgaan de motiveringsplicht als bedoeld in de artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit in acht. 14
3. Er vindt geen participatie plaats als:
 - a. het om een lopend uitvoerings- of evaluatietraject of een ondergeschikte herziening van die trajecten of het beleid gaat;
 - b. participatie bij of krachtens wettelijk voorschrift uitgesloten is;
 - c. de uitkomst van participatie vanwege de spoedeisendheid niet kan worden afgewacht;
 - d. de verantwoordelijkheid van het betrokken bestuursorgaan voor kwetsbare groepen in de samenleving zwaarder moet wegen;
 - e. sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
 - f. het om interne aangelegenheden van de gemeente gaat;
 - g. het om de begroting, de tarieven voor gemeentelijke dienstverlening en belastingen bedoeld in hoofdstuk XV van de Gemeentewet gaat.

Artikel 4. Zorgplicht bestuursorgaan

Het bestuursorgaan zorgt ervoor dat:

1. inwoners en maatschappelijke partijen tijdig worden betrokken;
2. inzichtelijk is hoe het participatieproces eruitziet, welke mate van invloed mogelijk is en welke vormen van participatie tijdens dat proces mogelijk zijn;
3. de voor het participatieproces benodigde stukken openbaar zijn;
4. tijdens het participatieproces inzichtelijk is wat de stand van zaken is;
5. het participatieproces zorgvuldig verloopt;
6. duidelijk is waar deelnemers aan het participatieproces terecht kunnen met vragen of klachten over dat proces;
7. na afloop verslag wordt gedaan over hoe het participatieproces is verlopen, wat de uitkomsten waren en hoe deze uitkomsten al dan niet een uitkomst hebben gekregen in de besluitvorming.

Artikel 5. Experimenteerprogramma

1. Het college kan een experimenteerprogramma aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorleggen, om de ontwikkeling van participatie te bevorderen.
2. Het experimenteerprogramma omvat in elk geval:
 - a. een keuze van de te beproeven vormen van participatie;
 - b. een keuze van de te bereiken doelgroepen; waarbij expliciet aandacht wordt besteed aan een diverse en representatieve betrokkenheid van de mienskip, waaronder, waar passen, jongeren en kinderen.

- c. een overzicht van de benodigde middelen en capaciteit; en
- d. een overzicht van de toetsingscriteria voor de evaluatie na het experiment.

Hoofdstuk 3. Inwonersparticipatie

Artikel 6. Plan voor inwonersparticipatie

1. Het bestuursorgaan stelt, indien van toepassing, voorafgaand aan de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid een participatieplan op aan de hand van de Mienskipsrûte of neemt dit op als onderdeel van de bestuurlijke stukken.
2. Het participatieplan bevat in elk geval:
 - a. het doel van het participatieproces;
 - b. wie de doelgroep is in het participatieproces;
 - c. of en hoe de verschillende dorpsbelangen betrokken worden;
 - d. waarover geparticipeerd kan worden en waarover niet;
 - e. een weloverwogen keuze over de grootte van het participatieproces;
 - f. welke invloed participanten hebben (raadplegen, adviseren, coproductie of meebeslissen)
 - g. wat de rolverdeling is tijdens het participatieproces;
 - h. een globale planning van het participatieproces met vastgestelde communicatiemomenten rondom ontwikkelingen en besluitvorming.
3. Indien het een bevoegdheid van de gemeenteraad betreft, zendt het college het participatieplan in ieder geval ter informatie aan de raad. Bij omvangrijk en complex beleid of onderwerpen die vanuit maatschappelijke en/of bestuurlijke context risico's met zich meebrengen, kan het college besluiten het participatieplan vooraf af te stemmen met de raadscommissie of voor besluitvorming aan te bieden aan de gemeenteraad.

Artikel 7. Inspraak

Als een bestuursorgaan in het kader van de inwonersparticipatie voor inspraak kiest of inspraak wettelijk verplicht is, is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Artikel 8. Ondersteuning participatie

1. Het college zorgt voor ondersteuning van degene die aan participatie wil deelnemen of een verzoek om participatie wil indienen of heeft ingediend.

Artikel 9. Eindverslag inwonersparticipatie

1. Nadat inwonersparticipatie heeft plaatsgevonden stelt het bestuursorgaan hiervan een eindverslag op.
2. Het eindverslag bevat in elk geval:
 - a. een beschrijving op hoofdlijnen van het proces dat is gevolgd;
 - b. de ideeën en argumenten van de doelgroepen die hebben geparticipeerd;
 - c. een onderbouwde reactie op die uitkomsten, adviezen en argumenten waarbij is aangegeven hoe het beleid naar aanleiding daarvan is aangepast of toegelicht waarom deze niet in de besluitvorming zijn overgenomen; en
 - d. een beknopte evaluatie van het proces dat is gevolgd.
3. Als het college op grond van artikel 6, derde lid het plan voor de inwonersparticipatie heeft opgesteld, stelt het college ook het eindverslag op en informeert de gemeenteraad over de

inhoud uiterlijk tegelijkertijd met het besluitvormende raadsvoorstel.

Hoofdstuk 4. Overheidsparticipatie: Inwonersinitiatieven en uitdaagrecht

Artikel 10. Inwonersinitiatief

1. Inwoners en maatschappelijke partijen kunnen bij het college een verzoek om overheidsparticipatie (ook wel genoemd een inwonersinitiatief) indienen als dit past binnen en bijdraagt aan de kaders van het gemeentelijk beleid en/of anderszins en positieve maatschappelijke bijdrage levert aan de lokale mienskip binnen de gemeente.
2. Het ingediende initiatief bevat in ieder geval:
 - a. een omschrijving van het initiatief;
 - b. een omschrijving van de maatschappelijke meerwaarde;
 - c. een omschrijving van de doelgroep;
 - d. aantoonbaar draagvlak voor het initiatief in de buurt; en
 - e. een planning met financieel plan.
3. De indiener maakt voor het verzoek gebruik van het door het college ter beschikking gestelde formulier.
4. Een vaste contactpersoon binnen de gemeente ondersteunt de initiatiefnemers bij het proces van begin tot eind, om te komen tot een uitgewerkt plan dat ingediend kan worden.
5. Het college kan naar aanleiding van het verzoek aanvullende informatie opvragen.
6. Het bestuursorgaan beslist binnen 12 weken op het verzoek, met de mogelijkheid tot verlenging met 8 weken.

Artikel 11. Uitdaagrecht

1. Inwoners en maatschappelijke partijen kunnen bij het college een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht indienen. Het verzoek bevat een omschrijving van de taak die de indiener voor ogen heeft, de reden dat de indiener het verzoek indient en het resultaat dat de indiener beoogt.
2. De indiener van het verzoek geeft daarnaast in elk geval aan:
 - a. wat de betrokkenheid, kennis en ervaring van de indiener met de taak is;
 - b. welke kosten of middelen er volgens de indiener aan de uitvoering van de taak verbonden zijn;
 - c. hoe de indiener denkt de gemeentelijke taak minstens gelijkwaardig te kunnen uitvoeren;
 - d. welke rechtsvorm de indiener heeft;
 - e. welke binding de indiener heeft met de gemeenschap waarvoor zij een taak van de gemeente wil overnemen en waaruit die binding blijkt;
 - f. hoeveel draagvlak de indiener heeft binnen de gemeenschap waarvoor zij een taak van de gemeente wil overnemen en waaruit dat draagvlak blijkt;
 - g. hoe de indiener de kwaliteit en de uitvoering van de taak voor langere termijn wil waarborgen.
3. De indiener maakt voor het verzoek gebruik van het daarvoor beschikbaar gestelde formulier.
4. Het college kan naar aanleiding van het verzoek aanvullende informatie opvragen.
5. Het bestuursorgaan beslist binnen 12 weken op het verzoek, met de mogelijkheid tot verlenging met 8 weken.

Artikel 12. Beoordeling verzoek tot overheidsparticipatie: initiatieven en uitdaagrecht

1. Het college stuurt een ingediend verzoek om een initiatief of toepassing van het uitdaagrecht door naar het bestuursorgaan dat bevoegd is om hierover te besluiten, en stelt de indiener hiervan op de hoogte.
2. Als de gemeenteraad op het verzoek moet reageren, bereidt het college de reactie op het verzoek voor.
3. Een verzoek tot initiatief dient te voldoen aan de in artikel 10 gestelde voorwaarden.
4. Een verzoek tot toepassing van het uitdaagrecht dient te voldoen aan de in artikel 11 gestelde voorwaarden.
5. Onverminderd het bepaalde in artikel 3, derde lid, kan het bestuursorgaan verzoeken tot initiatieven en toepassing van het uitdaagrecht afwijzen indien:
 - a. het verzoek niet past binnen door de gemeente vastgesteld beleid;
 - b. het verzoek geen bijdrage levert aan de leefbaarheid of samenhang van de lokale mienskip;
 - c. het initiatief een winstoogmerk heeft;
 - d. het initiatief dat om uitdaagrecht verzoekt geen rechtspersoonlijkheid heeft;
 - e. het verzoek betrekking heeft op een taak waarvan de aard zich tegen toepassing van het uitdaagrecht verzet;
 - f. het bestuursorgaan van oordeel is de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd of de kosten hoger zijn;
 - g. kwaliteit en duurzaamheid van de uitvoering niet voldoende geborgd zijn;
 - h. de aanvraag strijdig is met lopende contracten;
 - i. de uitvoering van het verzoek niet verenigbaar is met de Aanbestedingswet 2012, het gemeentelijk inkoopbeleid en de beginselen van gelijke behandeling, non-discriminatie en transparantie.
6. Het bestuursorgaan onderbouwt de reactie op het verzoek en maakt de reactie en de onderbouwing openbaar.

Artikel 13. Uitvoering overheidsparticipatie

Als het bestuursorgaan het verzoek om overheidsparticipatie toewijst, maakt het met de indiener schriftelijk afspraken over:

- a. het proces, het resultaat en de looptijd van de overheidsparticipatie;
- b. het budget en de financieringswijze van de overheidsparticipatie;
- c. het contact met en de ondersteuning door het bestuursorgaan gedurende het proces van de overheidsparticipatie;
- d. de stappen bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken en het tussentijds beëindigen van de overheidsparticipatie; en
- e. de evaluatie van de overheidsparticipatie.

Hoofdstuk 5 - Slotbepalingen

Artikel 14. Nadere regels college

Het college kan over inwonersparticipatie en overheidsparticipatie nadere regels vaststellen.

Artikel 15. Hardheidsclausule

Het bestuursorgaan kan in bijzondere gevallen afwijken van de bepalingen in deze verordening.
Het bestuursorgaan onderbouwt waarom het afwijkt.

Artikel 16. Intrekking oude verordening en overgangsbepaling

1. De verordening op het burgerinitiatief Tytsjerksteradiel vastgesteld op 21-07-2021 wordt ingetrokken.
2. De algemene inspraakverordening Tytsjerksteradiel 03-02-2005 wordt ingetrokken
3. De bovengenoemde verordeningen blijven van toepassing op beleid en besluiten waarvoor ten tijde van de inwerkingtreding van deze verordening reeds een participatieprocedure of inspraakprocedure op grond van die verordening was gestart.

Artikel 17. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op 01-01-2027
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening Overheids- en inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel 2026

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [datum].

Toelichting

Algemeen deel

Aanleiding en wettelijke basis

Op 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking getreden. Deze wet wijzigt artikel 150 van de Gemeentewet en verplicht gemeenten om inwoners en maatschappelijke partijen niet alleen bij de voorbereiding, maar ook bij de uitvoering en evaluatie van beleid te betrekken. Daarnaast introduceert de wet het uitdaagrecht, waarmee inwoners en maatschappelijke partijen het initiatief kunnen nemen om gemeentelijke taken over te nemen.

De wet beoogt het draagvlak voor gemeentelijk beleid te vergroten en de lokale democratie te versterken. Gemeenten staan voor complexe maatschappelijke opgaven, zoals duurzaamheid, leefbaarheid en inclusie. Vroegtijdige en betekenisvolle participatie draagt bij aan betere plannen en besluitvorming, het versterken van gemeenschappen en sociale samenhang en betere relaties en samenwerking.

Van inspraak naar participatie

De wet markeert een overgang van een klassieke inspraakverordening naar een bredere participatieverordening. Waar inspraak vooral gericht was op het geven van zienswijzen bij beleidsvoornemens, richt participatie zich op samenwerking in alle fasen van beleid: voorbereiding, uitvoering én evaluatie. Deze sluit aan bij deze verbreding en biedt ruimte voor diverse vormen van participatie, zoals samen denken, samen doen en samen beslissen.

Lokale invulling en keuzeruimte

De wet laat gemeenten vrij in de wijze waarop zij participatie vormgeven. Er is gekozen om bepalingen op te nemen over:

- inwonerparticipatie: op initiatief van de gemeente;
- overheidsparticipatie: op initiatief van inwoners of maatschappelijke partijen;

Deze keuze sluit aan bij de Visie Overheids- en Inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel die is vastgesteld in januari 2026, waarin participatie wordt gezien als een gedeelde verantwoordelijkheid en als een kans voor versterking van de Mienskip.

Verhouding tot andere wetgeving

De verordening houdt rekening met andere wettelijke kaders waarin participatie een rol speelt, zoals de Omgevingswet. Hoewel participatie bij omgevingsvergunningen vormvrij is zal deze verordening zoveel mogelijk moeten worden toegepast bij instrumenten zoals de omgevingsvisie, het omgevingsplan en programma's. Dit bevordert consistentie en transparantie.

Deze verordening houdt ook rekening met de al vastgestelde verordening Cliëntenraad Werk en Inkomen gemeente Tytsjerksteradiel 2026 die ziet op de cliëntenraad als middel om kwetsbare groepen te betrekken bij beleidsvorming door de gemeente.

Rol van gemeenteraad en ambtelijke organisatie

De gemeenteraad heeft een leidende rol in het stellen van kaders voor participatie. Via deze verordening, het participatiebeleid en de begrotingscyclus kan de raad sturen op inhoud, proces en middelen. De ambtelijke organisatie is verantwoordelijk voor de uitvoering en ondersteuning van

participatieprocessen. De verordening biedt ruimte voor maatwerk, maar stelt ook duidelijke eisen aan zorgvuldigheid, transparantie en terugkoppeling.

Doel en werking van de verordening

De Verordening Overheids- en inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel is bedoeld om:

- spelregels vast te leggen voor participatie;
- duidelijkheid te bieden aan inwoners en initiatiefnemers;
- samenwerking te bevorderen; en
- de kwaliteit van besluitvorming te verhogen.

Verdere uitwerking is mogelijk omdat het college de bevoegdheid krijgt om nadere regels te stellen. Tevens is er via de hardheidsclausule een mogelijkheid tot maatwerk bij initiatieven en uitdaagverzoeken.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 – Definities

Dit artikel bevat de kernbegrippen die in de verordening worden gebruikt. De definities zijn afgestemd op de VNG-modelverordening en verduidelijken het onderscheid tussen inwonerparticipatie (initiatief bij de gemeente) en overheidsparticipatie (initiatief bij inwoners of maatschappelijke partijen).

Artikel 2 – Doelstelling

De doelstelling van de verordening is het versterken van de lokale democratie door participatie. De formulering sluit aan bij de VNG-toelichting en de Visie Overheids- en inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel.

Artikel 3 – Reikwijdte

Dit artikel beschrijft op welke processen participatie niet van toepassing is. Elk bestuursorgaan binnen de gemeente bepaalt zelf of en hoe participatie wordt ingezet binnen zijn eigen taken en bevoegdheden. Hoewel de Omgevingswet veel ruimte biedt voor een vormvrije aanpak, is er bewust gekozen om in dit artikel een bepaling op te nemen die de toepassing van de participatieverordening bij omgevingsinstrumenten, zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan, zoveel mogelijk stimuleert.

Tegelijkertijd zijn er ook enkele uitzonderingen opgenomen. Het uitgangspunt blijft dat elk bestuursorgaan zelf beslist of inwoners kunnen meedenken of meedoen, en of het uitdaagrecht in een specifieke situatie kan worden toegepast.

De participatieverordening geldt niet als er al een project loopt of als er alleen een kleine aanpassing wordt gedaan aan bestaand beleid. In zulke gevallen is het niet nodig om opnieuw inwoners te betrekken, omdat het niet gaat om iets nieuws of ingrijpends.

Artikel 4 – Zorgplicht bestuursorgaan

Dit artikel maakt duidelijk dat het bestuursorgaan verantwoordelijk is voor een open, begrijpelijk en zorgvuldig participatieproces zowel bij overheids- als inwonersparticipatie. Dat betekent onder andere dat inwoners en natuurvertegenwoordigers op tijd worden betrokken, dat het proces helder is, dat informatie goed beschikbaar is en dat er een duidelijke terugkoppeling komt van wat er met

de inbreng is gedaan. Dit helpt om het vertrouwen in participatie te versterken en de kwaliteit ervan te verbeteren. Het is belangrijk om terughoudend om te gaan met uitzonderingen op deze verplichtingen, en om te beseffen dat participatie niet alleen gaat over de voorbereiding van beleid of besluiten, maar ook over de uitvoering en de evaluatie ervan. Voor openbaarmaking van participatietrajecten gebruiken wij waar mogelijk ons gemeentelijke participatieplatform de denkmee site.

Artikel 5 – Experimenteerprogramma

Dit artikel biedt de ruimte aan het college om een experimenteerprogramma binnen overheids- en inwonerparticipatie op te stellen. Dit kan bijvoorbeeld een programma zijn hoe bepaalde doelgroepen meer betrokken kunnen worden. Denk hier bijvoorbeeld aan jongeren.

Artikel 6– Plan voor inwonerparticipatie

In de wet wordt inwonerparticipatie aangeduid als burgerparticipatie. Daarbij neemt de gemeente het initiatief en nodigt belanghebbenden uit om mee te denken en mee te doen bij het maken, uitvoeren en evalueren van beleid en plannen. De gemeente organiseert dit proces en betreft de uitkomsten van de participatie bij het nemen van besluiten. Als er inwonerparticipatie wordt toegepast, stelt het bestuursorgaan een participatieplan op of neemt dit op als onderdeel van de bestuurlijke stukken.. Expliciet worden hier ook de dorpsbelangen genoemd als belangrijke participatiepartner vanuit de Mienskip.

De opzet van het plan voor inwonerparticipatie vloeit voort uit de Visie Overheids- en Inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel. Het opstellen van zo'n plan helpt om speerpunten uit de visie in de praktijk te brengen, zoals werken met een duidelijke en transparante aanpak en zorgen dat iedereen makkelijk kan meedoen.

Indien het college besluit om het participatieplan aan de raad voor te leggen, wordt de raad hierover geïnformeerd.

Artikel 7 - inspraak

Bij inspraak is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Er wordt niet afgeweken van deze uniforme openbare voorbereidingsprocedure. Dit betekent dat het participatietraject, zoals hier omschreven, kan samengaan met de zienswijzeprocedure. Inspraak na participatie heeft meerwaarde: het biedt inwoners een formeel moment om hun mening te geven, ook als ze eerder al betrokken waren. Dit versterkt de rechtszekerheid en zorgt voor een consistente aanpak. Het helpt bovendien om belangen zorgvuldig af te wegen en besluiten goed te onderbouwen.

Artikel 8 – Ondersteuning participatie

Het college zorgt voor laagdrempelige ondersteuning van diegene die willen participeren. Elk project of beleidsontwikkeling heeft een trekker waarbij de participant terecht kan.

Artikel 9 – Eindverslag inwonersparticipatie

Na afloop van het participatieproces bij grotere projecten en beleidswijziging maakt het bestuursorgaan een openbaar verslag.

Het verslag zorgt voor openheid en biedt leerpunten voor de toekomst. Het verslag wordt ter informatie aangeboden bij eventuele besluitvorming. Zo is het bestuursorgaan goed geïnformeerd en kan het de uitkomsten van participatie meewegen in het besluit.

Artikel 10 – Inwonersinitiatieven

Deze vorm van overheidsparticipatie is bedoeld als laagdrempelige route voor maatschappelijke initiatieven die zich richten op een beperkte invloedssfeer, zoals een buurt, wijk of specifieke doelgroep. Het gaat hierbij om initiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid, sociale cohesie of duurzaamheid in de gemeente, zonder dat zij direct raken aan grootschalige beleidswijzigingen of gemeentelijke kerntaken.

Deze initiatieven kenmerken zich door:

- een duidelijke maatschappelijke meerwaarde;
- een concreet en uitvoerbaar karakter;
- een beperkte schaal en impact op gemeentelijk beleid;
- een hoge mate van betrokkenheid en draagvlak vanuit de buurt of gemeenschap.
- De gemeenschap die zelf de trekker is en de schouders eronder zet.

Binnen Tytsjerksteradiel richten we op ons participatieplatform een centraal loket in waar deze initiatieven binnen kunnen komen met hierachter een vast contactpersoon. Daarnaast is er de mogelijkheid om een burgerinitiatief in te dienen om een initiatief rechtstreeks op de agenda van de gemeenteraad te zetten.

Het college fungeert als loket en begeleidt indieners bij het concretiseren van hun initiatief. Door deze vorm van participatie te faciliteren, stimuleert de gemeente Tytsjerksteradiel actieve betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving.

Artikel 11 – Uitdaagrecht

Dit artikel regelt de procedure voor het indienen van een verzoek tot toepassing van het uitdaagrecht. Deze vorm van overheidsparticipatie is bedoeld voor initiatieven waarbij inwoners of maatschappelijke partijen een gemeentelijke taak willen overnemen. In tegenstelling tot de laagdrempelige initiatieven zoals bedoeld in artikel 10, gaat het hierom taken die tot het takenpakket van de gemeente behoren en waarvoor een duidelijke overdracht van verantwoordelijkheid plaatsvindt.

Het uitdaagrecht is verankerd in artikel 150, derde lid, van de Gemeentewet en biedt inwoners en maatschappelijke partijen de mogelijkheid om taken van de gemeente over te nemen, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. De gemeente beoordeelt het verzoek op inhoud, uitvoerbaarheid, maatschappelijke meerwaarde en juridische en financiële haalbaarheid.

Het uitdaagrecht kan bijdragen aan een meer betrokken en actieve samenleving, waarbij inwoners niet alleen meedenken, maar ook daadwerkelijk meedoen en medeverantwoordelijkheid dragen voor hun leefomgeving, waarbij de borging hiervan een belangrijk toetskader is.

Artikel 12 – Beoordeling verzoek overheidsparticipatie: initiatieven en uitdaagrecht

Het college stuurt het verzoek, als dit aan de orde is, door naar het bevoegde bestuursorgaan. De beoordeling vindt plaats op basis van inhoudelijke en juridische criteria

Het bestuursorgaan moet de beoordeling motiveren en openbaar maken. Dit bevordert transparantie en rechtsgelijkheid.

Artikel 13 – Uitvoering overheidsparticipatie

Bij toewijzing van een verzoek worden afspraken gemaakt over proces en resultaat, budget en ondersteuning en ook over evaluatie en beëindiging.

Deze afspraken zorgen voor duidelijke verwachtingen en verantwoording.

Artikel 14 – Nadere regels college

Het college kan nadere regels stellen over de uitvoering van participatie. Deze bevoegdheid biedt flexibiliteit en ruimte om het beleid aan te passen aan verschillende situaties. Het kan bijvoorbeeld wenselijk zijn om aanvullende regels op te stellen bij complexe ruimtelijke projecten, waarbij veel verschillende belangen spelen en duidelijke kaders nodig zijn voor een goed participatieproces. Ook bij onderwerpen met een grote impact op de leefomgeving, zoals verkeersmaatregelen of herinrichting van openbare ruimte, kunnen extra regels helpen om participatie zorgvuldig te organiseren. Verder kunnen nadere regels nuttig zijn bij digitale participatie, om te zorgen voor toegankelijkheid en transparantie, of bij het betrekken van specifieke doelgroepen zoals jongeren, ondernemers of mensen met een beperking. Zo kan het college inspelen op de diversiteit van participatievormen en zorgen voor een aanpak die past bij de aard van het onderwerp en de betrokkenheid van inwoners.

Artikel 15 – Hardheidsclausule

In uitzonderlijke gevallen kan het bestuursorgaan afwijken van de verordening. Dit moet gemotiveerd worden. De clausule biedt ruimte voor maatwerk bij onvoorziene omstandigheden. Het is belangrijk om terughoudend om te gaan met uitzonderingen op deze verplichtingen, en om te beseffen dat participatie niet alleen gaat over de voorbereiding van beleid of besluiten, maar ook over de uitvoering en de evaluatie ervan.

Artikel 16– Intrekking en overgangsrecht

De bestaande algemene inspraakverordening uit 2005 wordt ingetrokken. Daarnaast wordt ook de verordening op het burgerinitiatief Tytsjerksteradiel uit 2021 ingetrokken. Voor lopende inspraakprocedures blijft de oude verordening van toepassing. Dit voorkomt juridische onzekerheid.